

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 727
תאריך: 4.10.51

גיליון "העולם הזה" לפני 25 שנה פורסם כתבות על תנאי החיים בבית-הספר הימי בחיפה, דיווח על מישפט-הצבא של האחים יהודה וירוחם קרובלניק, שפרקליט-המדינה תבע עבורם עונש-מוות... "העולם הזה" שהיה לפני 25 שנה הביא את תצ' לומי שטרות-הכסף הראשונים שזויפו בישראל.
בשטר הגיליון: הרקדן טאלי ביטי, חבר להקת "טרופיקנה", שהגיע לישראל על-מנת ללמד מחול מודרני.

גיליון "העולם הזה", שיצא לאור לפני 25 שנה בדיוק, היה הראשון לשנת תשי"ב. עיקר הגיליון (5 עמודים) הוקדש לכתבת-תיאור "מצרים - בית-העבדים המתעורר". בין דיבורי הפיכות לכתבה זו, הכתובה ברוח אהדת לתנועה הלאומית המצרית, מובאת הערכה של המערכת, כי התסיסה במצרים עומדת להביא למהפכה: "...מתוך היצרים המתהפכים במצרים יתגבש, ללא ספק, קו חדש, אשר בו יזרזו כל כוחה של מצרים. יתקדו של העם המצרי מראה דרומה, בכיוון מקור הנילוס. אולם הוננים רבים יעשו את הכל כדי למנוע איחוד זה, אשר פירושו פילוק הטומי * האנגלי והאפנדי המצרי כאחד. בעלי-האחוזה המצר' ריב, אשר הם למעשה השולטים האמיתיים, יודעים שאם תתחולל המהפכה הלאומית, והאנגלים יוצאו מהמזרח ומאיזור מיפריץ-סואץ, יבוא גם סופם הם." **

התמוטטות "מוסר העבודה" * ה"קולחוזים" של משלת

ישראל * אלוף-הפיקוד משה דיין חונך בית-קפה *

דויד בן-גוריון חונך את שיכון "צהלה" * אבא חושי' זו

שמאלה * התה של מאו טסה-טונג * הפנתרים הראשונים

האכזרי המיט על ראש השוטרים את חמת העולים בליווי צעקות, גידופים ובכי, שנמשכו שעות. עד אשר לבסוף לא עמד אף צריף בלתי-חוקי על תילו. התושבים, שנותרו ללא כל טיפול, פלשו לבית-הספר הקרוב, לבל יישארו תחת קורת-השמיים. המישטרה הודיעה להם שאם לא יעזבו את המקום, יפגזו בכוח. תשובתם היתה: אנחנו מוכנים, אבל אם תשמשו בכוח, תגרמו לאסון לאומי. מאחורינו עומדים רבבות עולי עיראק, שהובאו למצבר-רוח מסוכן ביותר על-ידי אפלייתם המתמדת לרעה.

העולים הניפו דגל לאומי על הקומה השנייה. הענידו אותו סרט שחור, והתכוננו לצעדי המוסדות. "אומנם כואב לנו לראות ילדים חפים-מפשע מתגלגלים בחובות, משוללים מקום חינוך, אבל לא בנו האשם. העירייה היא האשמה, כי לולא רצתה בכך יכלה להסטיק את הבנייה לפני חצי שנה. אילו היו הורסים צריף אחד, או לא היה קורה אשר קרה."

אנשים

* תשע דקות אחר שצוות שוטרים צבאיים רוכבי-ג'יפ הסיר את השלט "מחוזי לתחום" מעל קפה כסית-אשל בבאר-שבע, הופיע האורח הצבאי הראשון: אלוף-הפיקוד משה דיין. המטרה: לגימת ספל-קפה.

* בחנוכת שיכון צה"ל, צהלה, סיחה דויד בן-גוריון, שהופיע בתפקיד שר-הביטחון, שיחה ריקדוקית עם אלוף-שימרון מוא"ה. ראש אכ"א וועדת-השיכון של צה"ל, אחד הסעיפים: הצורך להשמיט את החיבור.

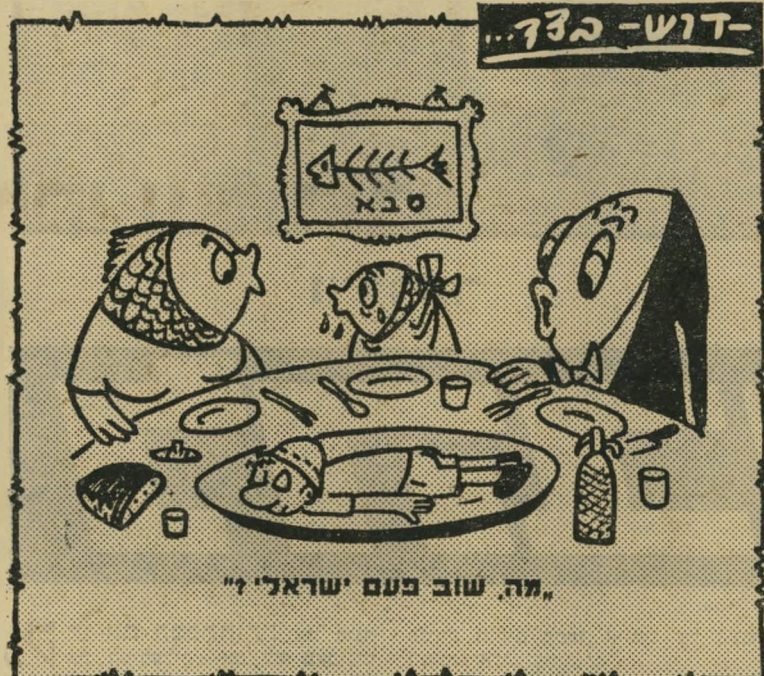
* אבא חושי, מלך העיר האדומה וראש עיריית חיפה, חזר והוכיח את אדמי' מותו. כאשר נתבקש, במסיבה לכבוד משלוח מכונות קיזור-פרייזר לאירופה, לזוז ימינה כדי לעמוד במרכז התמונה שצלם-עיתונות התעתד לצלם, סירב, בהס' בירו: "אם כבר לזוז - אזו שאלה."

* ג'וזף-הרלאה נהרו, ראש ממשלת הודו, פנה לברמהינים. כוהני ההינדים, שיתירו את השמדת הארבה, המסכן את תבואות הודו (המעטות) והקדוש להינדים, ואסור בפגיעה. אחר נתפנה למכת הקופים המקודשים, הוולללים את יבולי החקלאים. פיתרונן: ייצואם של הקופים לארצות-החוץ.

* אחרי שברית-המועצות וגרורותיה קנו את רובו המכריע של יבול התה בסין, נוצר מחסור שאיתה בילה בשחייה, בטניס מואו טסה-טונג, שנאלץ להורות לאי-כרים לגדל יותר תה ובעל עלים משובחים יותר, כי הלקוחות הזרים התלוננו על טיב התה שנמכר להם.

* קלארק גייבל בן 49, המחכה לגט מאשתו הרביעית, בת 47, הפסיק את חופשתו, שאיתה בילה בשחייה, בטניס ובגולף, בשל דרישותיה הכספיות המופ' רזות של אשתו. כאשר צלמי-מראיינים ניסו לצלמו חשוף-חות, התנגד, ביקש ללבוש אפודה, והסביר: "אני לא מהסוג הזה."

* אלוף שימרון מוא"ה שב לחדשות בראש-השנה תשל"ז, כאשר מיפעלו היש-ראלי-איטלקי לציד השקאה ברומא הוצת באמצעות פצצת-תבערה, כנראה בידי פלסטנים פאואוהידיים.

(קאריקטורה זו שי דוש הפכה את היוצרות. היא באה להראות את הסלידה הגוברת של המושפחה הישראלית מאכירת רגים, שנכפתה עליה עדידי מישטרה-הצנע במדינה.)

המעמד השני

סרט שחור לדגל הלאום

"אנחנו נמות כאן, נשחוט את נשותינו וילדינו, כמו שעשה צריף אלעזר בן-יאיר במצדה!" כך החליטו לכש-שמאות איש, היושבים עתה בקניין גדול של בית-הספר לבנות מירחי בקצה שכונת-התיקוה, לפני כעשרה ימים ישבו אותם אנשים בצריפים, שהקימו לעצמם לא רחוק מבית-הספר, על ארבה נטושה.

לפני כחמישה חודשים הובא אחד העולים - הראשון שהקים צריף במקום - לפני בית-המישפט, באשמת הקמת בניין ללא רשות. השופט שאל אותו על מצבו, שמע שהינו בעל משפחה בת שמונה נפשות, הטיל עליו קנס ושיחררו. אחריו באו עוד עולים, שהמצב האיום במעברות ובמחנות-העולים דחפם לחפש בית חדש. השמועה על השכונה החדשה, המוקפת ליד תל-אביב, פשטה בריכוזי-העולים, ומיספר הצריפים הגיע ל-200.

עד אשר בוקר אחד פעלה המישטרה. מאות שוטרים, פקחים ונוטרים קיפו את האזור, תבעו מהדיירים לעזוב את הצריפים, ולא - ייהרסו עליהם. ביצוע התפקיד

המשלה נתנה תשובה בעקפון, בהח' לטתה האחרונה להקים מוסד קבלני ממשל' תי לעיבוד השטחים הנטושים, כדוגמת הסובחון בברית-המועצות. שם הקימה הממשלה חוות חקלאיות שבהן קיבלו העובדים תשלומים יומיים מידיים, ולא היו צריכים לצפות ליבולים, דבר שהכשיל את הקולחוזים.

גם בישראל לא עיבדו המתיישבים החד-שים את השטחים הנטושים שהוחכרו להם, כי מפאת חוסר כספים לא יכלו להכות ליבול, אכלו (או מכרו) את הזרעים והלכו לעבוד בעבודות ציבוריות.

אדמות רבות, שהיו מעובדות לפני ארבע שנים, הפכו טרשים. ההסבר הרישמי: חוסר טרקטורים. אך כאשר חסרו טרקטורים בברית-המועצות, ושאר ציוד מכני, ידעו להשתמש באת ובמערך, וכאשר המלחמה מנעה את ייצור מטרות-החוס, השתמשו במחרשת-המסמל הקדומה, חוסר מגלים וחרמיים תוקן על-ידי גיוס תלמידי בתי-הספר לאיסוף יבולים בידיים.

אולם מישרדי ממשלת-ישראל מסתפקים בתיכנון תוכניות תעמולתיות ופירסום מיספרים הרוחקים מהמציאות. מדינה, שיבולי החיטה השנתיים שלה מספיקים להזנת אוכלוסייתה משך עשרה ימים בלי בד, לא צריכה להתחשב, כנראה, במיליון דונם יותר או מיליון דונם פחות.

העם

היהודי הרביעי

כשהכירו ליאון בלום **** על שבוע-העבודה בן חמישה ימים, עברה בצרפת בדיחה: פועל אחד פגש פועל שני, מתבטל, שאלו למה הוא מחכה. ענה השני: היהודי משה אסר את העבודה בשבת. היהודי ישו אסר את העבודה כיום א', היהודי בלום אסר את העבודה כיום ב'. עכשיו אני מחכה ליהודי הרביעי.
החודש קשרו כמה יהודים קשר למנוע את העבודה כלל האפשר. אותו יהודי משה אסר לעבוד ארבעה ימי-שבתות וחמישה ימי חגים החדש, מכיוון שאין זה מספיק, בא היהודי רוטנברג ***** (או יורשיו) וגרמו לכך שגם בשאר הימים עובדים רק הצארישעות מקוטעים, ובערבי שבתות וחגים אין, כמוכן, לאיש השק לעבוד. התוצאה: השנה החדשה, שנה שהיתה צריכה להיות מוקדשת להגברת פרוץ-העבודה כדי להציל את המדינה מרעם ומהתמוטטות, מתחילה בנשף אחד ממושך של בטלנות.

המשק

מה זה מיליון דונם?

למסע-ההסברה של מישרדי-החקלאות על הישגיו של פינחס לבון, הצטרף גם המדור לאדמות מוכרות. מנהל המדור, ראובן אלוני *****, הוא משרידי אנשי מפ"ם שנותרו במישרד מימי היות אהרון ציון-לינג ***** שר-החקלאות. אלוני הודיע כי השנה הוחכרו שניים ושליש מיליון דונם, ובשנה הבאה יעובדו כשלושה מיליון דונם. אך הוא לא ידע להסביר מה קרה לארבעה מיליון הדונם, שהיו זרועים בשטח ישראל בימי המנדט.

* כינוי לחייל הבריטי.
** כמה חודשים מאוחר יותר פרצה במצריים, "מהפיכת הקצינים הצעירים".
*** עונש-המוות על עבירות-רצח היה עדיין בתוקפו.

**** ראש-המשלה סוציאליסטי ממוצא יהודי, בשנות ה-30' בצרפת.
***** דהקן מנהלים, מיסד חברת-החשמל, ומפתח מערכת-החשמל בארץ.
***** מאוחר יותר ממונה בפועל על מינהל מקרקעי ישראל, ובהווה הממונה על פיתוח שארם-אל-שייך (אופירה). בעלה של שולמית אלוני.
***** מראשי אחדות-העבודה, שהש' תייכה אז למפ"ם (המאוחדת).